

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

**Випуск 11
Том 1**

Засновано у 2015 році

Рівне – 2020

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 11. Том 1/ упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол. : Н. М. Коляда, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2020. – 225с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкільця і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Коляда Наталя Миколаївна**, доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційних досліджень та європейської інтеграції, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Заступник головного редактора: **Грицай Наталя Богданівна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри біології та здоров'я людини Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАІН України, головний науковий співробітник ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Остапчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Вінницького національного технічного університету;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор хабілітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Ігнатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Савчук Б. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітніх технологій ім. Б. Ступарика Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»;

Яшук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Вихрущ А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Петренко О. Б., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри природничо-математичної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української та іноземної лінгвістики, проректор з науково-педагогічної роботи Луцького національного технічного університету;

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Побірченко Н. С., доктор педагогічних наук, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк (Падалка) О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Zdzislaw SirojC (Здзіслав Сіройц), доктор габлітований соціальних наук в галузі педагогіка, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Jolanta Skubisz (Йоланта Скубіш), доктор соціальних наук в галузі педагогіки, викладач кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща).

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. Збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних **Index Copernicus International**: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: **проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ.**

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 5 від 28 травня 2020 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2020

ЗМІСТ

Сухомлинська О. Василь Сухомлинський крізь призму часу: деякі зауваги до розгляду ідей.....	6
Петренко О. Активні й інтерактивні методи полікультурного виховання учнів різних вікових груп.....	17
Багрій М., Білавич Г. Наукова, освітня, публіцистична діяльність українських письменників – членів НТШ у Львові (кінець XIX – початок XX ст.).....	25
Лісова С. Узагальнення та систематизація педагогічних знань у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій.....	36
Потапчук Т. Професійна підготовка майбутнього фахівця з інформаційно-комунікативних технологій у закладі вищої освіти.....	45
Савчук Б., Угринчук Ю. Досвід професійної туристичної освіти в США і Швейцарії в рецепції науковців та проєкції його застосування в Україні.....	52
Bezkorovaina O., Kolibek Y. Reading as a subject of scientific research...	61
Баліка Л. Специфіка діяльності кабінету вивчення книги і читача в Українському науковому інституті книгознавства (1926–1936).....	68
Бричок С. Практики вивчення дітей з обмеженими можливостями здоров'я в історії вітчизняної педагогіки (кінець XIX – початок XX ст.).....	76
Гронь Л. Активізація усної комунікативної діяльності студентів мовних факультетів закладів вищої освіти.....	86
Гудовсек О. Система позашкільної освіти дітей і молоді Рівненщини в другій половині XX ст.....	92
Довбенко С. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців як педагогічна проблема.....	100
Дупак Н. Методологія діагностики професійно-педагогічних компетентностей майбутніх педагогів професійної освіти у контексті нового стандарту вищої освіти.....	108
Олексюк О. Військово-патріотичне виховання студентської молоді: з досвіду впровадження.....	116
Прокопчук В. Методологічна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в європейському освітньому просторі.....	122
Сяська І. Шляхи підвищення якості навчально-дослідницької підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін.....	135
Третяк О., Міщения О. Педагогічна рефлексія у контексті професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи, фахівця з інклюзивної освіти.....	144
Tretiakova K., Bihunov D. New elt methodology curriculum: students' expectations of school practice.....	153
Ціпан Т. Превенція асоціальної поведінки неповнолітніх: психолого-педагогічна діагностика.....	160
Fedoryshyn O. Socialization in the schooling process via cooperative learning.....	167
Ясногурська Л. Компетентнісний підхід у навчанні іноземним мовам.....	175

УДК 37.01/09

DOI: 10.35619/iuu.v1i11.264

Дупак Надія

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики професійної освіти
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID: 0000-0002-3000-4489,
м. Рівне, Україна
e-mail: ddunadin@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЯ ДІАГНОСТИКИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ НОВОГО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено теоретичному аналізу концептуальних засад проблеми діагностики професійно-педагогічних компетентностей майбутніх педагогів професійної освіти. Обґрунтовано актуальність проблеми діагностики рівнів сформованості ключових компетенцій у майбутніх педагогів професійної освіти у контексті нового стандарту вищої освіти, проведено аналіз наукових досліджень з проблеми. На основі даних наукових публікацій у статті проаналізовано поняття «компетенція» і «компетентність», визначено сутність понять «компетентний» і «компетентнісний підхід». Проаналізовано закономірності функціонування системи вищої освіти, розглянуто проблему критеріїв визначення педагогічних компетенцій. У контексті формування професійної компетентності майбутнього педагога професійної освіти, визначено її складові, розглянуто професійно-педагогічні компетенції, зазначені серед програмних результатів навчання за новим Стандартом вищої освіти. Розкрито сутність формування професійно-педагогічної компетентності у процесі навчально-пізнавальної діяльності згідно нового стандарту вищої освіти. Проаналізовано зміст оцінної компетентності, сутність оцінних вмінь педагога професійної освіти; розкрито специфіку модульного навчання. Обґрунтовано необхідність розробки нового діагностичного інструментарію оцінки компетенцій майбутніх фахівців, педагогів професійної освіти.

Ключові слова: якість освіти, професійно-педагогічна освіта, компетентнісний підхід, компетенція, компетентність, педагогічні компетенції, стандарт вищої освіти, модульне навчання.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми діагностики рівнів сформованості ключових компетенцій у майбутніх педагогів професійної освіти полягає в тому, що зміст, методи і форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів детерміновані змінами, які відбуваються у сфері вищої освіти. Новий професійний стандарт вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2019), націлює на зміни за напрямками в освітньому процесі: у методичному забезпеченні навчального процесу; у підходах до оцінки результатів запровадження освітніх програм; у змісті програмного матеріалу; стимулює до розробки нових методик і технологій освітньої діяльності, форм контролю за їх здійсненням.

Для системи вищої освіти характерна закономірність: освітня система більш консервативна, ніж зміни, що відбуваються в суспільному житті. Виникає протиріччя між консервативною «моделлю рейтингового планування» і «моделлю компетентностей», яка ототожнюється з умовою вдосконалення професійної підготовки студентів (Волков, 2016). З одного боку кількісні показники, тобто відвідуваність занять, кількість виконаних завдань, з іншого – оцінювання у студентів загальнокультурних і професійних компетенцій. Кількісні показники в моделі рейтингового планування неминуче виштовхують інновації в освіті. Дана проблема органічно поєднується із системою стимулювання і мотивування, зацікавленості викладача у розробці й реалізації інноваційних освітніх програм.

Індикатором якості освіти, який було уведено структурною реформою вищої освіти на європейському просторі (Болонський процес), є компетенція. Це складне системне утворення, що складається із професійних знань, умінь, способів і технік фахової діяльності, сукупності установок та орієнтацій, набутого досвіду, що загалом уможливило досягнення педагогом високих освітніх результатів.

Проблема визначення сутності компетенцій педагога, викладача є предметом досліджень багатьох учених. Аналізуючи це питання, дослідники стверджують, що численні професійні функції, які виконує педагог, уможливають розгляд його діяльності як цілісної нелінійної системи, здатної до самоорганізації та розвитку на основі усвідомлення власного образу й професійної ідентичності.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Аналіз наукової літератури з проблем формування професійної компетентності засвідчує, що дослідженню окремих питань зазначеного предметного простору приділяли значну увагу такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: Р. Гільмесева, Л. Даниленко, Н. Козлова, В. Олійник, М. Лобанов, В. Маслов, І. Жерносек та ін. Вони визначають професійну компетенцію як інтегральну якість особистості, що має свою структуру та дозволяє фахівцеві в найбільш ефективний спосіб здійснювати свою діяльність, а також сприяє його саморозвитку і самоудосконаленню. Розвитку професійно-педагогічної компетентності присвячені праці таких учених, як: В. Адольф, Н. Бібік, І. Ісаєв, І. Зимня, Н. Кузьміна, А. Маркова О. Овчарук, О. Пометун, С. Ракова, О. Савченко, В. Сластьонін та ін.

Здатність людини ефективно реагувати на зміни ринку праці, адаптуватися до них відображена у сучасних тлумаченнях поняття «якість освіти». Ключовим елементом, що входить до більшості визначень його сутності, є поняття компетентності. Наприклад, відомі російські дослідники В. І. Звонніков і М. Б. Челишкова якість освіти розуміють як «комплекс характеристик результатів освітнього процесу, що визначають послідовне, ефективне формування компетентності, професійної свідомості, організаційної культури, здатності до самоосвіти» (Звонніков та Челишкова, 2009, с. 18).

Мета статті – здійснити методологічний аналіз проблеми діагностики професійно-педагогічних компетентностей у майбутніх педагогів професійної освіти у контексті нових змін, що відбуваються у сфері вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цілком закономірна наявність тісного зв'язку між поняттями «компетентність», «компетенція» та «якість освіти». Це пояснюється тим, що останнє узагальнює величезну кількість характеристик і властивостей освітнього процесу, всієї системи освіти, усіх компонентів навчання, у тому числі й результатів навчальної діяльності, інакше кажучи, набутих студентом компетентностей та сформованих компетенцій. Відповідно, якість навчальних досягнень випускника ЗВО має оцінюватися не за обсягом засвоєних знань та певних алгоритмів діяльності, а за набором ключових компетенцій, які

визначають його здатність до самостійного здобуття знань та використання їх у різноманітних ситуаціях, застосування творчого підходу до вирішення життєвих проблем і виконання завдань, пов'язаних із майбутньою спеціальністю.

Поняття «компетенція» й «компетентність» тлумачаться в сучасній науці багатьма авторами в різних значеннях і модифікаціях. В одному із значень тлумачного словника іноземних слів «компетентний» – це той, хто володіє достатніми знаннями в конкретній галузі, добре обізнаний, кваліфікований, тобто відповідає характерним до певної діяльності вимогам. Компетенції – відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) до освітньої підготовки учня або студента, необхідна для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері, тобто соціально закріплені результат. Результатом набуття компетенції є компетентність, яка на відміну від компетенції передбачає особистісну характеристику, ставлення до предмета діяльності (Кремень, 2008, с. 409).

А. Хуторської пропонує розмежовувати поняття «компетенція» і «компетентність», використовувати їх паралельно, але вкладати в них різний зміст. На його думку, компетенція – це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, які є заданими до відповідного кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії стосовно них. А компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особистісне ставлення до предмета діяльності. Іншими словами, компетенцію, за А. Хуторським, слід розуміти як задану вимогу, норму освітньої підготовки особистості, а компетентність – як реально сформовані її особистісні якості та мінімальний досвід діяльності (Хуторської, 2016). Враховуючи те, що компетентність є складним утворенням, більшість дослідників виокремлюють у цьому педагогічному явищі певні напрями чи групи: загальні (для всіх предметів), міжпредметні (для циклу предметів або освітніх галузей) і предметні (для кожного навчального предмета) (Хуторської, 2003).

Децю інший підхід до класифікації компетенцій пропонує А. Тряпцін, який виокремлює такі компетенції: *ключові* (загальні компетенції, які є необхідними для соціально-продуктивної діяльності); *базові* (для певної професійної галузі); *спеціальні* (для виконання конкретної дії, розв'язання конкретної проблеми чи професійної задачі). (Тряпцін, 2003, с. 102).

У словнику «Професійна освіта» компетентність (від лат. *competence* – належний, відповідний) визначена як сукупність знань та умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію (Гончаренко, 2000).

Компетентності є динамічною комбінацією знань, умінь, навичок і здібностей. Формування й розвиток компетентностей є метою освітньої програми. Компетентності формуються в різних розділах курсу навчання і оцінюються на його різних стадіях. Вони можуть поділятися на компетенції, що стосуються предмету навчання (професійні), та загальні компетенції (не залежні від змісту програми навчання).

Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх педагогів професійної освіти підсилює практичну зорієнтованість освіти, підкреслює роль досвіду, вмінь практично реалізувати знання, встановлюючи підпорядкованість знань уміннями, та акцентує увагу на результатах освіти, розглядаючи їх не як суму засвоєних відомостей, а як здатність людини вирішувати життєві й професійні проблеми, чітко діяти в різних проблемних ситуаціях.

Професійна науково-пошукова складова компетентності сучасного педагога професійної освіти полягає в здатності вільно орієнтуватися у стрімкому потоці

наукової інформації, розумінні нових комп'ютерних технологій, авторських шкіл, умінні аналізувати альтернативні й варіативні програми, використовувати прогресивний педагогічний досвід, проводити особистий науковий пошук.

У контексті формування професійної компетентності майбутнього педагога професійної освіти доцільно виокремити такі групи компетентностей: соціальна, полікультурна, комунікативна, інформаційна, мультимедійна, функція саморозвитку й самоосвіти, продуктивної творчої діяльності. У новому стандарті вищої освіти серед програмних результатів навчання зазначено такі професійно-педагогічні компетенції:

- володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу;
- уміти проєктувати й реалізовувати навчальні/розвивальні проєкти;
- застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі;
- володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти;
- діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і надання допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.

Педагогічна освіта (рівень бакалаврату) націлює учасників освітнього процесу на формування компетенції випускників, що засвоїли програму бакалаврату, і володіють загальнокультурними і професійними компетенціями. Компетенції розуміються як сукупність знань і умінь для вдосконалення професійних дій, при цьому вони повинні оцінюватися за результатами праці. У майбутнього педагога професійної освіти в пріоритеті розвиток пізнавальних вмінь, комунікативних та рефлексивних якостей.

Як відомо, формування компетентностей людини відбувається у процесі навчання та набуття життєвого і професійного досвіду, тому цілком закономірним є посилення уваги вчених до з'ясування сутності та специфіки педагогічної компетентності, вивчення переліку компетентностей педагога як людини, фахівця, професійна діяльність якого має спрямовуватися на створення, виховання, підготовку компетентної особистості. Реалізація педагогічної діяльності потребує розвитку ключових компетентностей, а саме: інтелектуальної, емоційної, комунікативної, соціальної, педагогічної та ін., що стимулює професійний саморозвиток, самовдосконалення педагога професійної освіти та забезпечує можливість реалізації ним власного творчого потенціалу. Однією з важливих педагогічних компетентностей є оцінна компетентність педагога, без сформованості якої реалізація навчання, особливо на засадах компетентнісного підходу, в принципі неможлива. Під оцінною компетентністю педагога ми розуміємо його здатність оцінювати результати освітньої діяльності та аналізувати соціальні результати педагогічного впливу на особистісний розвиток учня на підставі застосування комплексу професійних знань методологічного, аналітичного, діяльнісного, прогностичного, аксіологічного характеру, навичок використання педагогічного досвіду, сучасних оцінних (зокрема тестових) технологій, кваліметричних методів вимірювання в умовах реалізації компетентнісного підходу до навчання. Таким чином, оцінна компетентність педагога професійної освіти містить оцінні знання, оцінні навички, досвід застосування оцінювання, а також морально-ціннісний компонент діяльності, який

передбачає сформованість здатності аналізувати результативність власної педагогічної діяльності, відповідальне ставлення за правильність і коректність застосування оцінних технологій та наслідки своїх дій.

На думку О. Ситнікової, оцінні знання педагога охоплюють: розуміння сутності понять «перевірка», «контроль», «оцінювання», «оцінка», «відмітка», «самооцінка», «самоконтроль»; знання методології оцінювання (теорія оцінювання, підходи до процедури оцінювання, закономірності тощо) і технологій оцінювання (принципів, методів, форми оцінювання); усвідомлення сутності та змісту оцінної діяльності в освітніх закладах. Оцінні вміння передбачають: наявність у педагога навичок добору навчальної інформації для оцінювання, вибору оцінних показників і критеріїв оцінювання, шкали оцінки, організації й управління процедурою оцінювання; використання інформаційних технологій оцінювання; систематизації та використання результатів оцінювання; визначення ефективності оцінної діяльності у навчальному процесі. Так званий оцінний досвід дослідниця розуміє як наявність практики використання контрольних-оцінних процедур, застосування вимірювальних шкал, володіння основами діагностики й кваліметрії, використання зовнішніх і внутрішніх показників оцінювання, проведення аналізу й корекції діяльності учнів, визначення та формулювання ціннісних суджень про об'єкт оцінювання в процесі виконання різних навчальних завдань (Ситнікова, 2009, с. 69)

Найбільш прийнятною формою навчання для формативного оцінювання є модульне навчання. Модульне навчання передбачає орієнтацію на кінцевий результат кожного розділу програмного матеріалу навчальної дисципліни, що включає: формування конкретної компетенції, оволодіння трудовими знаннями, вміннями, діями. До кожного модулю навчальної дисципліни викладачем розроблені вимоги до знань, умінь і навичок, що характеризують набуті студентом компетенції.

В освітньому процесі ЗВО, в процесі засвоєння модулів студенти формують конкретні компетенції і трудові навички, що дозволяє викладачеві, з одного боку, контролювати процес засвоєння знань, умінь, компетенцій, а з іншого, визначити рівень конкурентоспроможності випускників на ринку праці. У ході контролю виявляється відповідність отриманого результату рівню знань, умінь, компетенцій і виявлення причин їх невідповідності. У разі невідповідності отриманого результату передбачуваному можливі корекція і вибір раціональних варіантів дій. У цьому випадку студент буде здатний самостійно аналізувати і вносити корективи у власну навчальну діяльність, використовуючи при цьому зворотний зв'язок з викладачем.

Модель діагностики ключових компетенцій студентів з навчальних дисциплін у межах модульного навчання представлена такими компонентами: освітньою програмою з навчальної дисципліни; дидактичними одиницями (модулями); контролем (проміжний, підсумковий), який дозволяє оцінити як рівень сформованості ключових компетенцій у студентів, так і знання, вміння, навички трудових дій, що формуються у процесі вивчення навчальної дисципліни. При вивченні тем кожного модуля формуються ключові компетенції, визначені в матриці компетенцій навчального плану для кожної дисципліни. За результатами підсумкового контролю в кінці кожного семестру здійснюються необхідні корекційні заходи, розробляється індивідуальний освітній маршрут або удосконалюються зміст, методи і форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Модульно-рейтингова система організації навчально-пізнавальної діяльності призводить до того, що студенти, занурені в освітнє середовище, в тематику програми, курсу, вчать співпрацювати, домовлятися, спільними зусиллями отримувати необхідну інформацію для професійної діяльності. Сутність модульного навчання полягає в умінні викладача проєктувати програми, курси та управляти ними, оскільки це вимагає значних зусиль. Педагог повинен на рівні інтуїції відчувати, вміти прогнозувати ситуацію затребуваності на ринку праці тієї чи іншої професійної компетенції і правильно організувати навчальний та інші процеси.

Як зазначено у стандарті вищої освіти, при реалізації освітньої-професійної програми підготовки бакалавра з професійної освіти, заклад вищої освіти самостійно визначає перелік дисциплін, практик та інших видів навчальної діяльності, необхідний для набуття компетентностей, окреслених стандартом вищої освіти.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Для діагностики професійно-педагогічних компетентностей майбутніх педагогів професійної освіти за новим стандартом вищої освіти, необхідно:

- провести перегляд підходів до оцінювання навчальних досягнень студентів ЗВО на основі компетентнісного підходу;
- розглянути кожну компетенцію відповідно до її структури для уникнення дублювання навчального матеріалу, щоб у майбутньому чітко сформулювати комплекс діагностичних процедур;
- розробити метод оцінювання рівня сформованості компетенцій у студентів ЗВО відповідно до нових вимог стандарту вищої освіти.

Новий рівень осмислення методологічних підходів до проблеми діагностики професійно-педагогічних компетентностей майбутніх фахівців уможливив розгляд компетенцій в професійно-педагогічній та соціально-особистісній професійних площинах їхньої діяльності.

Обґрунтування та розробка діагностичного інструментарію оцінки компетенцій майбутніх фахівців – педагогів професійної освіти – дасть змогу виявити відповідні трансформації, спрогнозувати позитивні й негативні тенденції, які нині відбуваються в їхньому компетентнісному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Стандарт вищої освіти України, перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 - «Освіта / Педагогіка», спеціальність 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1460. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-015-B.pdf> [Дата доступу 15.04.20]

Волков, П. (2016). Совершенствование системы обучения студентов педагогических специальностей в системе непрерывного образования. *Современные проблемы науки и образования*. 2016. № 5. URL: <https://www.science-education.ru/ru/issue/view?id=142> [Дата доступу 15.04.20]

Звонников, В., Чельшкова М. (2009). *Контроль качества обучения при аттестации: компетентностный подход* [Текст]: учеб. пособие. Москва: Университ. кн.: Логос. 272 с.

Кремень, В. (2008). *Енциклопедія освіти*. Акад. пед. наук України; Київ: Хрінком Інтер, 1040 с.

Хуторской, А. (2016). *Образовательные компетенции и методология дидактики*. URL: <https://khutorskoy.ru/be/2016/0922/index.htm> [Дата доступу 15.04.20]

Хуторской, А. (2003). Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. №2. с. 58–64.

Трапицын, А. (2003). Интеграционные процессы в высшем образовании. *Демократизация и перспективы развития международного сотрудничества: сб. матер. научн.пр.конф.* Омск: ОМППУ. 304 с.

Гончаренко, С. (2000). *Професійна освіта: словник*. Київ. 380 с.

Сытникова, А. (2009). Сущность оценочной компетенции в контексте компетентного подхода. *General and Professional Education*. №1, p. 67–70.

REFERENCES

Standart vyshchoi osvity Ukrainy pershyi (bakalavrskyi) riven, haluz znan 01 – «Osvita / Pedagogika», spetsialnist 015 – “Profesiina osvita (za spetsializatsiiamy)”. [The Standard of Higher Education of Ukraine, the First (bachelor's) Level, Branch of Knowledge 01 “Education / Pedagogy”, specialty 015 “Professional Education (according to specializations)"] Zatverdzheno i vvedeno v diu nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 21.11.2019 r. No 1460. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-015-B.pdf> [Data zvernennia 13/04/20] (in Ukrainian)

Volkov, P. (2016). Sovershenstvovanie sistemy obucheniya studentov pedagogicheskikh spetsialnostei v sisteme nepreryvno obrazovaniya. *obrazovaniya [Improving the System of Students' Training of Teacher's Specialties in the System of Further Education]*. *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya*. 2016. № 5. URL: <https://www.science-education.ru/ru/issue/view?id=142> [Data zvernennia 13/04/20] (in Russian)

Zvonnikov, V., Chelyshkova M. (2009). *Kontrol kachestva obucheniya pri attestatsii: kompetentnostnyi podkhod* [Tekst] [Quality Control of Training During Certification: a Competent Approach]: ucheb. posobie. Moskva: Universit. kn.: Logos. 272 s. (in Russian)

Kremen, V. (2008). *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of Education]. Akad. ped. nauk Ukrainy; Kyiv: Khrinkom Inter, 1040 s. (in Ukrainian)

Khutorskoi, A. (2016). *Obrazovatelnye kompetentsii i metodologiya didaktiki* [Educational Competencies and Didactics Methodology]. URL: <https://khutorskoy.ru/be/2016/0922/index.htm> [Data zvernennia 13/04/20] (in Russian)

Khutorskoi, A. (2003). Klyucheve kompetentsii kak komponent lichnostno orientirovannoi paradigmy obrazovaniya [Key Competencies as a Component of a Personally Oriented Educational Paradigm]. *Narodnoe obrazovanie*. No2. s. 58–64. (in Russian)

Трапачин, А. (2003). Интеграционные процессы в высшем образовании [Higher Education Integration Processes] в *Демократизация и перспективы развития международного сотрудничества: сб. матер. научн.пр.конф.* Омск: ОМППУ. 304 с. (in Russian)

Honcharenko, S. (2000). *Profesiina osvita: slovnyk. [Vocational Education: Dictionary]*. Kyiv. 380 s. (in Ukrainian)

Sytnikova, A. (2009). Sushchnost otsenочноi kompetentsii v kontekste kompetentnogo pokhoda [The Essence of Evaluative Competence in the Context of a Competent Approach]. *General and Professional Education*. No 1, p. 67–70. (in Russian)

**METHODOLOGY OF DIAGNOSIS OF PROFESSIONAL AND
PEDAGOGICAL COMPETENCIES OF FUTURE PROFESSIONAL
EDUCATION TEACHERS
IN THE CONTEXT OF THE NEW HIGHER EDUCATION STANDARD**

Nadiia Dupak

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and
Methods of Vocational Education,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-3000-4489
e-mail: ddunadin@gmail.com

Abstract. The article is devoted to the theoretical analysis of the conceptual bases of the issue of diagnostics of professional and pedagogical competences of future teachers of professional education. The urgency of the issue of diagnosing the levels of formation of key competencies in future teachers of vocational education in the context of the new standard of higher education was substantiated, the analysis of scientific researches on the issue was carried out. Based on the data of scientific publications, the article analyzes the concepts of “competence” and “competence”; the essence of the concepts of “competence” and “competence approach” were defined. The regularities of functioning of the system of higher education have been analyzed, the issue of criteria of definition of pedagogical competences was considered. In the context of formation of professional competence of the future teacher of vocational education, its components were defined; professional and pedagogical competencies listed among the program learning outcomes according to the new standard of higher education were scattered. The essence of formation of professional and pedagogical competence in the process of educational and cognitive activity according to the new standard of higher education is revealed. The content of assessment competence, the essence of assessment skills of a teacher of vocational education were analyzed, the specifics of modular training were revealed.

The necessity of development of new diagnostic tools for assessment of competencies of future specialists, teachers of vocational education was substantiated. Substantiation and development of diagnostic tools for assessing the competencies of future professionals, teachers of vocational education, will allow to identify appropriate transformations, to predict the positive and negative trends that occur in them.

Key words: quality of education, professional-pedagogical education, competence approach, competence, competence, pedagogical competences, the standard of higher education, modular education.

Стаття надійшла до редакції 13.04.2020 р.

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 11
Том 1

Упорядники:
проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М.

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Підписано до друку 28.05.2020 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,7. Замовлення №204/1. Наклад 300

I – 66 **Інноватика у вихованні** : зб. наук. пр. Вип. 11. Том 1/ упоряд.
О. Б. Петренко ; ред. кол. : Н. М. Коляда, Н. Б. Гришай, Т. С. Ціпан та ін. – Рівне :
РДГУ, 2020. – 225с.

УДК 37 : 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2020

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
VPM-ПОЛІГРАФ
вул. Буковинська, 3, м. Рівне, 33000;
тел.: 0362-64-21-34